

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Utkast till lagrådsremiss om stabilitetsavgift

(Dnr Fi2009/1494)

Sammanfattning

Riksgälden avstyrker förslaget att nu införa en stabilitetsavgift. Vi anser att man bör hålla fast vid den bedömning som gjordes när lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen) stiftades, nämligen att införa en stabilitetsavgift först när läget på finansmarknaden har normaliserats. En normalisering bör innefatta att det är rimligt att anta att bankerna klarar sig utan ytterligare direkta stödåtgärder från statens sida. Att exempelvis erbjuda kapitaltillskott på villkor som syftar till att vara förmånligare än de bankerna kan få i den reguljära marknaden och samtidigt ta in avgifter som (allt annat lika) reducerar kapitalbasen framstår inte som ändamålsenligt, även om avgifterna uppgår till i sammanhanget små belopp.

Dessutom förtjänar utformningen av stabilitetsavgiften och målet för stabilitetsfondens storlek en mer ingående analys än som kunnat göras under det pågående krisförloppet. Övervägande skäl talar alltså för att invänta den samlade analys av en riskdifferentierad avgift för både insättningsgarantin och stabilitetsfonden som regeringen avser göra fram till 2011.

Införande av en stabilitetsavgift

Regeringens förslag innebär i korthet följande: En stabilitetsavgift motsvarande 0,036 procent av avgiftsskyldiga instituts förpliktelser införs från 2009. Avgiften avseende 2009 och 2010 ska vara reducerad till hälften. Avgiften ska vidare reduceras med hälften av de garantiavgifter ett institut betalat för garantier som ställts ut med stöd av förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. Stabilitetsavgiften kan dock som lägst bli noll kronor.

Valet av tidpunkt

I oktober skrev regeringen i propositionen som ligger till grund för stödlagen följande: ”Regeringen har för avsikt att, när förhållandena på marknaden normaliserats, återkomma till riksdagen angående utformningen av det framtida

avgiftsuttaget.” (prop. 2008/98:61, s. 50). I den nu remitterade lagrådsremissen anför regeringen att det beslutet enbart fattades mot bakgrund av förväntade intäkter från garantiavgifter. I och med att färre banker än väntat anslutit sig till garantisystemet, och garantiavgifterna därmed gett mindre intäkter till stabilitetsfonden än väntat, anser regeringen att det finns skäl att införa avgiften trots att finansmarknaden inte normaliserats. Detta ger intrycket att det av rent statsfinansiella skäl är väsentligt att få in medel till stabilitetsfonden snarast möjligt.

Riksgälden delar inte den bedömningen. Under den nuvarande fasen av krisförloppet är det väsentliga att regeringen har obegränsade finansiella resurser att vidta de åtgärder som krävs för att upprätthålla den finansiella stabiliteten. Detta säkerställs genom att stödlagen ger regeringen tillgång till en obegränsad kredit på det konto i Riksgälden som benämns stabilitetsfonden. I det perspektivet är det av marginell betydelse om avgifter kommer in nu eller om ett par år. Det gäller särskilt som stabilitetsavgiften enligt förslaget är reducerad under de två första åren och kommer att ge obetydliga inkomster i förhållande till de potentiella insatser staten kan komma att behöva göra för att säkra den finansiella stabiliteten.

Vi menar att villkoret ”normalisering av den finansiella marknaden” bör tolkas som ett läge där det är rimligt att anta att bankerna klarar sig utan ytterligare direkta stödåtgärder från statens sida. Att exempelvis erbjuda kapitaltillskott på villkor som syftar till att vara förmånligare än de bankerna kan få i den reguljära marknaden och samtidigt ta in avgifter som (allt annat lika) reducerar kapitalbasen framstår inte som ändamålsenligt.

Med tanke på de i sammanhanget små intäkter som den föreslagna avgiften skulle inbringa under de närmaste åren är de direkta effekterna på bankerna och på kreditförsörjningen sannolikt små. Men Riksgälden vill som stödmyndighet – och därmed som ansvarig för att ta in avgifterna – peka på den administrativa merkostnaden av att införa en ny avgift parallellt med insättningsgarantiavgiften.

Dessutom förtjänar den samlade utformningen av stabilitetsavgiften och målet för stabilitetsfondens storlek en mer ingående analys än som kunnat göras under det pågående krisförloppet. Övervägande skäl talar alltså för att invänta den samlade analys av en riskdifferentierad avgift för både insättningsgarantin och stabilitetsfonden som regeringen avser göra fram till 2011.

Avräkning mot garantiavgifter

Förslaget att banker som betalar garantiavgifter ska kunna räkna av en del av dessa mot stabilitetsavgiften kan synas praktiskt tilltalande. Det skapar till exempel en rabatt på garantiavgiften. Riksgälden bedömer att nuvarande garantiavgifter är högre än vad som är lämpligt utifrån målet att stötta kreditmarknaden. Vi bedömer dock att de är så pass låga att det avgörande skälet till att så få banker valt att ansluta sig till programmet inte är avgiftsnivån. De banker som lånar på längre löptider med statlig garanti får lägre kostnader än de som lånar utan.

Till detta kommer att garantiavgifterna är utformade enligt principer som tagits fram gemensamt inom EU och styrs av regler som lagts fast av EU-kommis- sionen. Det är därför principiellt mer tilltalande att fortsätta att driva frågan om garantiavgifternas storlek på EU-nivå än att på detta sätt införa en rabatt på nationell nivå.

Vidare är en garantiavgift en ersättning till staten för en konkret motprestation i form av en civilrättsligt grundat åtagande att betala en specifik skuld om banken inte själv klarar att göra det. Kopplingen mellan storleken på statens formella åtagande och avgiften är också tydlig i och med att garantiavgiften är satt som en procentsats av det garanterade beloppet. Banken ingår dessutom garantiavtalet med staten frivilligt. Stabilitetsavgiften däremot tas ut av alla banker, oavsett om de får del av ett konkret statligt stöd. Den liknar i så måtto en skatt. Att räkna av så pass olikartade avgifter mot varandra väcker principiella frågor, inte minst rörande garantiavgifternas karaktär och syfte.

I detta ärende har riksgäldsdirektören Bo Lundgren beslutat, efter föredragning av chefsekonomen Lars Hörngren. I den slutliga handläggningen har även biträdande riksgäldsdirektören Pär Nygren, avdelningschefen Daniel Barr och avdelningschefen Magnus Thor deltagit.

Bo Lundgren

Lars Hörngren